

Павлов Д. В.,

кандидат військових наук, старший науковий співробітник, професор кафедри забезпечення державної безпеки факультету забезпечення державної безпеки, Київський інститут Національної гвардії України
(м. Київ, Україна)

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАХИЩЕНОСТІ ВІЙСЬК ВІД ВОРОЖИХ БПЛА У ТАКТИЧНІЙ СМУЗІ

Останнім часом значно збільшилося застосування безпілотних літальних апаратів у військовій сфері. Перші безпілотні літальні апарати почали використовувати у військових цілях більше тридцяти років тому. Однак, слід зазначити, що на той час безпілотні літальні апарати мали досить великі масо-габаритні характеристики і призначалися переважно для виконання розвідувальних місій. Пізніше з'являються ударні варіанти, основним завданнями яких було ураження важливих цілей противника на великих відстанях.

Вторгнення військ країни-агресора в Україну у 2022 р. та розгортання бойових дій високої інтенсивності дало поштовх до стрімкого розвитку застосування безпіотної техніки в усіх сферах діяльності військ. Для ведення детальної розвідки а потім і нанесення ураження противнику починають використовуватись малі комерційні дрони: для ведення розвідки в основному квадрокоптери; для нанесення ураження ворогу шляхом скидання боєприпасів – багатороторні аграрні платформи. Вже в останні місяці 2022 року та на початку 2023 року використання зазначених видів безпілотників набуває значного поширення у військах протидіючих сторін. Це призвело до значного утруднення пересування особового складу на відкритій місцевості та підвищило небезпеку стаціонарним військовим об'єктам у ближній тактичній смузі. Однак це практично не вплинуло на можливості противника щодо ведення механізованих штурмів з огляду на невелику ефективність використання скидів боєприпасів проти броньованої техніки у русі.

Більш серйозні зміни у ефективності використання малих БПЛА в ударних цілях відбулися із появою стрімким поширенням у 2023 році FPV-дронів. Їх можливості щодо практично одночасного виявлення та ураження цілей, використання різних видів боєприпасів, підходу до цілі з будь-якого боку та здійснення багаторазових спроб атаки цілі значно перевершило можливості будь-якої іншої зброї, що застосовувалась для ураження цілей противника у ближній тактичній смузі. Можна констатувати практично повне руйнування традиційної концепції загальновійськової тактики через появу та лавиноподібне збільшення масштабів використання малих БПЛА на полі бою.

Отже, можна стверджувати, що надбання переваги над противником у застосуванні малих БПЛА стає одним із вирішальних чинників успіху на полі бою. З одного боку, отримання переваг над противником у застосуванні малих БПЛА вимагає дій щодо збільшення чисельності застосовуваних БПЛА, підвищенні їхніх тактико-технічних характеристик, удосконаленні тактики їх використання. З іншого боку противник усвідомлюючи переваги цієї нової технології також інтенсифікує свої заходи у напрямку використання малих БПЛА. Намагання змагатися із противником у кількості та якості застосовуваних БПЛА може виявитись марним з огляду на ресурсні можливості країни-агресора. Тому слід вишукувати усі можливі шляхи щодо утримання переваги над противником у сфері використання малих БПЛА на полі бою. Одним із таких шляхів одночасно із всебічною інтенсифікацією використання малих БПЛА є вжиття заходів щодо мінімізації можливостей ворога впливати на свої війська з використанням малих БПЛА. Мова про заходи, що спрямовані на підвищення захищеності військ від малих БПЛА противника. Отже, пошук шляхів підвищення захищеності військ в умовах використання противником малих БПЛА є актуальним завданням.

Аналіз наукових праць за даним напрямом за останні роки [1–7] показує, що основна увага приділяється питанням протидії достатньо великим БПЛА за допомогою зенітних ракетних, ракетно-гарматних комплексів, систем радіоелектронної боротьби або великокаліберних зенітних кулеметів. У той же час системному вивченню питань захисту військ в умовах використання противником малих БПЛА не приділяється достатньої уваги.

Таким чином, питання підвищення захищеності військ в умовах застосування противником малих БПЛА потребує відповідної систематизації та розробки відповідних ефективних заходів щодо підвищення захищеності військ.

Задля досягнення зазначених цілей вбачається доцільним зосередити зусилля дослідників та розробників за наступними напрямками:

- питання отримання та використання інформації щодо застосування малих БПЛА противником (засоби та способи розвідки малих БПЛА противника, цілевказування, порядок оповіщення та передавання відповідної інформації);

- питання протидії малими БПЛА противника завдавати шкоди або зменшення таких можливостей (засоби та способи ураження малих БПЛА противника, придушення та перехоплення управління, пошуку та знищенню ворожих операторів);

- питання щодо запобігання або зменшення впливу ударів малих БПЛА противника (удосконалення фортифікацій, обладнання техніки та стаціонарних об'єктів пасивними захисними конструкціями, дії за відповідними сигналами, адаптування тактики дій з огляду на використання противником малих БПЛА).

За визначеними напрямками необхідно проаналізувати проблеми та визначити можливості покращення захищеності військ в умовах використання противником малих безпілотних літальних апаратів. Результати даного аналізу повинні бути впроваджені у вигляді відповідних змін до нормативних та

методичних документів, статутів та настанов із організації підготовки та дій військ а також тактико-технічних вимог до озброєння та техніки.

Список використаних джерел:

1. Кучеренко Ю. Ф., Власік С. М., Беспалько О. В., Сальник О. В. Аналіз застосування безпілотних літальних апаратів при веденні сучасних війн та основні заходи щодо боротьби з ними. *Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України*. 2023. № 2 (51). С. 38–45.

2. Олексенко О. О. та ін. Застосування безпілотних літальних апаратів збройними силами Російської Федерації у війні проти України. *Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України*. 2022. № 4 (49). С. 37–42.

3. Волков А.Ф. та ін. Аналіз застосування БПЛА у вірмено-азербайджанському воєнному конфлікті та можливі шляхи боротьби з ними. *Системи озброєння і військова техніка*. 2020. № 4 (64). С. 7–17.

4. Волотівський П. Б., Самойленко О. В., Стешенко П. М., Глущенко П. А. Погляди і перспективи створення системи протибезпілотної оборони, її роль та місце в системі протиповітряної оборони України. *Наука і оборона*. 2024. № 3. С. 37 – 44.

5. Коршець О., Горбенко В. Уроки застосування безпілотних літальних апаратів у російсько-українській війні. *Повітряна міць України*. 2023. № 1(4). С. 9–17.

6. Сенаторов В. М., Гурнович А. В., Мельник Б. О., Кучинський А. В. Застосування стрілецької зброї для знищення дрона-камікадзе «Шахед-136». *Наука і оборона*. 2023. № 4. С. 41 – 47.

7. Медведєв В. К., Коренівська І. С., Хажанець Ю. А., Салова О. Безпілотні літальні апарати та їхній вплив на перебіг російсько-української війни. *Наука і оборона*. 2023. № 2. С. 52 – 59.